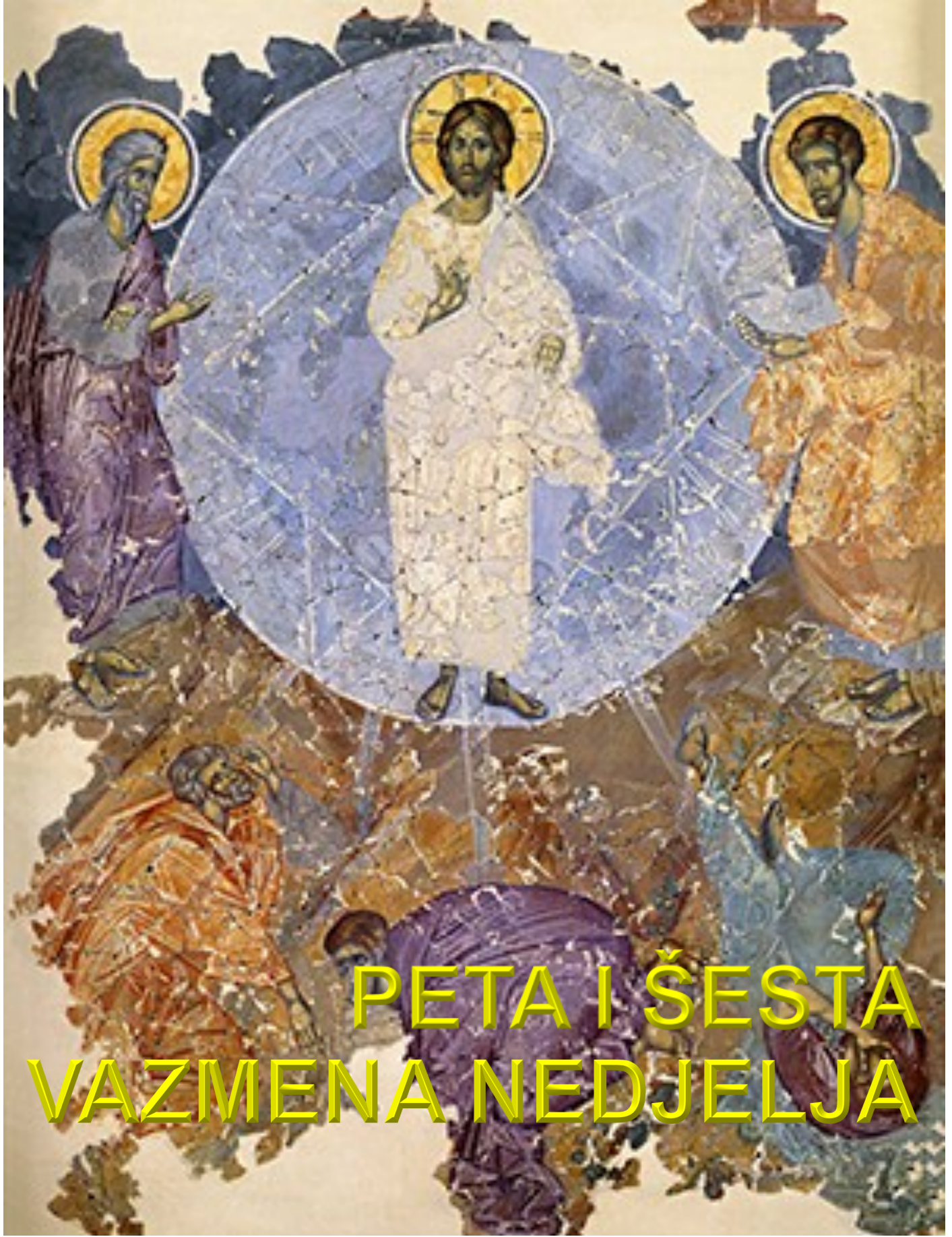

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANĀELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

PETA I ŠESTA
VAZMENA NEDJELJA

TRAVANJ- SVIBANJ

Ned. 28. **PETA VAZMENA NEDJELJA**
Ljudevit de Monfort, Petar Chanel

Pon. 29. Katarina Sijenska, Kata, Sever

Pio V. papa

Uto. 30. Obljetnica pogubljenaja Petra
Zrinskoga i Frana Krste Frankopana

Sri. 1. **Josip Radnik, Jeremija**
VRO „BLJESAK“ 1995.

Atanazije; Eugen; Boris

Čet. 2. **OBLJETNICA DVANAEST**
REDARSTVENIKA - BOROVO

Pet. 3. **Filip i Jakov** apostol; Mladen

Sub. 4. Florijan, Antonina, Cvjetko, Cvijeta

Ned. 5. **ŠESTA VAZMENA NEDJELJA**
Peregrin; Maksim; Anđelko

Pon. 6. Dominik Savio; Dinko; Nedjeljko

Uto. 7. Dujam, Duje; Duška

Sri. 8. Marija Posrednica, Majčin dan

Čet. 9. Izaija, Katarina Bolonjska

Pet. 10. Ivan Merz, Gospa Trsatska

Sub. 11. Franjo Hieronim, Zvezdana

Naslovnica:

Slika preuzeta s: <https://www.hilp.hr>

mihael

10-11/2024.

Listić Policijske kapelanije sv. Mihaela Arkandela
MUP - sjedište i Ravnateljstvo policije,
Godište XVIII. (2024.), broj 10-11 (600-1);
peta i šesta vazmena nedjelja, 28. travnja 2024.

Kontakt:

vič. Željko Rakošec, policijski kapelan,
tel.: 22 712, 85 682; e-mail: zrakosec@mup.hr

Vinko Bakula, pomoćnik kapelana,
tel.: 22 715, 82 805; e-mail: vbakula@mup.hr

MEDITACIJA

Zajedništvo i ljubav 3

SLUŽBA RIJEČI
PETA VAZMENA NEDJELJA

ČITANJA

Tko ostaje u meni i ja u njemu,
taj donosi mnogo roda 4

HOMILIJA

Zajedništvo s Isusom 8

KATEHEZA

Prve kršćanske zajednice: Rim 10

MEDITACIJA

Narod s dva državljanstva 13

SLUŽBA RIJEČI
ŠESTA VAZMENA NEDJELJA

ČITANJA

Bog je ljubav 14

HOMILIJA

Mjera ljubavi 18

KATEHEZA

Evandjelje Duha Svetoga 20

Mali vjeronaučni leksikon 23

MEDITACIJA

Duh Sveti vodi slobodi i miru 24

SPOMENDAN

Sveti Dujam 25

NAŠI POKOJNI 26

Zajedništvo i ljubav

Čitanja pete vazmene nedjelje nukaju na razmišljanje o zajedništvu.

Spasenje koje je Isus donio svojim uskrsnućem očituje se tako da tvori crkvu kao zajednicu. Ta zajednica je povezana s Isusom kao što su loze povezane s trsom. Radi se o raznolikoj zajednici koja mora njegovati dobra djela i molitvu. Isus tvrdi da je on trs, a da su vjernici loze, čime hoće reći da zajednica živi i djeluje samo ako živi s Kristom. Ta zajednica je raznolika. Kao što se prva crkvena zajednica sastojala od stanovnika Judeje, Galileje, Samarije, Damaska; od ljudi koji su bili židovskog i poganskog podrijetla; od onih koji su Isusa slijedili od početka, kao i od onih koji su progonili Isusove sljedbenike (poput Savla), tako je i današnja Crkva sastavljena od različitih ljudi, različitih karaktera. Jesmo li mi zajednica koja prihvaća samo one koji su nam slični po stavovima, pogledima, usmjerenjima, ili prihvaćamo i različite? Jesmo li zajednica koja je blisko povezana s Isusom kao što je su povezani trs i loza? Jesmo li zajednica koja nastoji oko dobrih djela i koja njeguje molitvu?

Kroz čitanja šeste vazmene nedjelje provlači se tema ljubavi.

Govor je o bezgraničnoj Božjoj ljubavi koja se najbolje očituje u činjenici da nas je Bog ljubio i prije negoli smo zaslužili da budemo ljubljani. I ne samo to, Božja ljubav je ta koja je osposobila ljude da mogu primiti ali i darivati ljubav. Ljubav je od Boga; ljubav je Bog. Te riječi lako izgovaramo; no puno je teže istinski razumjeti što one znače. Čak i najuzvišenija ljudska ljubav ima granice preko kojih teško prelazi. Svaki čovjek je toga svjestan. Ljudski govor o ljubavi može biti i apstraktan, a i »izlizan«; i ljudska ljubav se često svodi na ono što ljubav uopće nije. Ljubav mora imati svoje utemeljenje u Bogu. Ako čovjek prihvati istinsku ljubav, ona ga mijenja. Čovjek počinje uočavati Božju ljubav u stvarima i mjestima za koja nikad nije ni pomišljao da je može naći. Stvari koje je čovjek možda smatrao nečistim, kroz ljubav uočava da nisu takve. Kroz ljubav čovjek uočava da je ponekad Božju ljubav pokušavao ograničiti u ljudske konvencionalne okvire koje je sam postavio. A ljubav se ne može, niti smije stavljati u bilo kakve okvire ili okove.

Prvo čitanje: Dj 9, 26-31

Pripovjedi im kako je Pavao na putu vidio Gospodina

Čitanje Djela apostolskih

U one dane:

Kad je Savao došao u Jeruzalem, gledao se pridružiti učenicima, ali ga se svi bojahu: nisu vjerovali da je učenik.

Tada ga Barnaba uze i povede k apostolima te im pripovjedi kako je Savao na putu vidio Gospodina koji mu je govorio i kako je u Damasku smjelo propovijedao u ime Isusovo.

Od tada se s njima slobodno kretao po Jeruzalemu i smjelo propovijedao u ime Gospodnje. Govorio je i raspravljao sa Židovima grčkog jezika pa i oni snovahu pogubiti ga.

Saznala to braća pa ga odvedoše u Cezareju i uputiše u Tarz.

Crkva je po svoj Judeji, Galileji i Samariji uživala mir, izgrađivala se i napredovala u strahu Gospodnjem te rasla utjehom Svetoga Duha.

Riječ Gospodnja

Ulomak iz Djela apostolskih govori o Savlovom susretu sa prvom kršćanskom zajednicom u Jeruzalemu. Najvažnija tema ovog ulomka je potvrda da je čudesna preobrazba moguća; naime milost Božja je učinila da čak i progonitelj može postati Isusov učenik. Savao, nekoć progonitelj, sada je postao učenik uskrslog Gospodina. Na početku se susreće s otporom; ne prema njegovoj poruci nego prema njegovoj tvrdnji da se obratio. Ljudima je bilo teško u to povjerovati. Jedan drugi član zajednice, Barnaba, je morao stati u njegovu obranu. On je svjedočio da je Božja spasenjska milost preobrazila Savla u Pavla; da ga je od nevjernika učinila revnim svjedokom i istinskim vjernikom. Ako je Bog mogao uskrisiti Isusa od mrtvih, zasigurno je mogao »nanovo stvoriti« Savla. Ustvari, Savlovo ponovno rođenje, ovog puta kao učenika, znak je milosti koja se razlila kod uskrsnuća. Po uskrsnuću milost je »procvjetala« u svojoj punini. Upravo je uskrsli Isus bio taj koga je Savao susreo; i toga istog uskrslog Isusa Savao je sada naviještao drugima. Ovo samo pokazuje da je Božju moć i Božje planove teško dokučiti.

Otpjevni psalam: Ps 22, 26b-28.30-32

Ti si, Gospodine, hvala moja posred zbora velikoga!

Pred štovateljima ću tvojim izvršiti zavjete svoje.

Siromasi će jesti i nasititi se,
hvalit će Gospodina koji ga traže:
nek živi srce vaše do vijeka!

Spomenut će se i Gospodinu vratiti

svi krajevi zemlje;
pred njim će nice pasti
sve obitelji pogana.

Njemu će se jedinom klanjati svi velikani zemlje,
pred njim se sagnuti svi što u prah silaze.

I moja će duša za njega živjeti,
njemu će služiti potomstvo moje.

O Gospodinu će se pripovijedati sljedećem koljenu,
o njegovoj pravdi navješćivati narodu budućem:
»Ovo učini Gospodin!«

Psalam 22 poznatiji je po svom prvom dijelu u kojem se izražava vapaj i muka progonjenog pravednika koji se osjeća napuštenim od svih pa i od samoga Boga. Odlomak današnjeg otpjevnog psalma dolazi iz drugog, završnog dijela, gdje se vapaj već preobrazio u zahvalu i navještaj o Gospodinu svim narodima («obitelji pogana», r. 28) i svim naraštajima. Taj preobražaj koji patnik doživljava u svojoj molitvi Bogu, svjedoči kako Bog zapravo ne djeluje prema ljudskim mjerilima, što možemo povezati s prethodnim čitanjem iz Djela apostolskih. Dok je povratak iz smrti u život za čovjeka nemoguć, Bogu je moguć, i dok je čovjeku teško povjerovati da se grešnik doista obratio, Bog, kao stoje to slučaj s Pavlom, može progonitelja milosti pretvoriti u apostola. No, preduvjet je da se i u stanju grijeha čovjek obraća Bogu.

Drugo čitanje: 1Iv 3, 18-24

Ovo je zapovijed njegova: da vjerujemo i ljubimo

Čitanje Prve poslanice svetoga Ivana apostola

Dječice,

ne ljubimo riječju i jezikom, već djelom i istinom. Po tom ćemo znati da smo od istine. I umirit ćemo pred njim srce svoje ako nas ono bilo u čem osuđuje. Jer Bog je veći od našega srca i znade sve. Ljubljeni, ako nas srce ne osuđuje, možemo zaufano k Bogu. I što god ištemo, primamo od njega jer zapovijedi njegove čuvamo i činimo što je njemu drago.

I ovo je zapovijed njegova: da vjerujemo u ime Sina njegova Isusa Krista i da ljubimo jedni druge kao što nam je dao zapovijed. I tko čuva zapovijedi njegove, u njemu ostaje, i On u njemu. I po ovom znamo da on ostaje u nama: po Duhu kojeg nam je dao.

Riječ Gospodnja

Ljubiti djelom i istinom, a ne samo riječju i jezikom, ne znači samo da riječi trebaju biti potvrđene djelima. Nije stvar samo u dosljednosti, to je u tome da činimo ono što govorimo, nego je važno da smo od istine. U ivanovskom rječniku istina nije apstraktni pojam nego se odnosi na ono što je objavio Isus. Zapravo, sam on je Istina koja se daje upoznati, ljubiti i nasljedovati vršenjem njegovih zapovijedi. U tome se pak u ovom odlomku njegovi nasljedovatelji dijele na dvije skupine.

Prvo, to su oni koji nasljeduju Isusa, ali ih njihovo srce, što je zapravo druga riječ za savjest u nečemu osuđuje. Poruka Prve Ivanove poslanice je utješna.

Ako ljubimo djelom i istinom, naše slabosti, mane ili grijesi koje smo učinili ne smiju poremetiti naš odnos s Bogom, jer je on veći od našega srca. On zna sve, kako naše grijeha tako i naše iskreno nastojanje u ljubavi.

Druga skupina su oni koje srce ne osuđuje i žive u miru i pouzdanju u Boga. Njihova svaka molitva je uslišana jer su svoju volju uskladili s Božjom i vrše njegove zapovijedi. A zapovijed Božja sastoji se u vjeri u Isusa Krista koji nam je zapovjedio da ljubimo jedni druge. Živeći u takvom zajedništvu ljubavi zapravo živimo u zajedništvu s Bogom.

Evandjelje: Iv 15, 1-8

Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda

Čitanje svetog Evandjelja po Ivanu

U ono vrijeme: Reče Isus svojim učenicima:

»Ja sam istinski trs, a Otac moj - vinogradar. Svaku lozu na meni koja ne donosi roda on siječe, a svaku koja rod donosi čisti da više roda donese. Vi ste već očišćeni po riječi koju sam vam zborio. Ostanite u meni i ja u vama. Kao što loza ne može donijeti roda sama od sebe, ako ne oстане na trsu, tako ni vi ako ne ostanete u meni.

Ja sam trs, vi loze. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda. Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa. Ako tko ne oстане u meni, izbace ga kao lozu i usahne. Takve onda skupe i bace u oganj te gore. Ako ostanete u meni i riječi moje ako ostanu u vama, što god hoćete, ištite i bit će vam. Ovim se proslavlja Otac moj: da donosite mnogo roda i da budete moji učenici.«

Riječ Gospodnja

Na Posljednjoj večeri sa svojim učenicima Isus na različite načine govori o njihovu međusobnom jedinstvu i pri tome upotrebljava različite slike. U ovom odlomku govori o sebi kao o trsu, o svome Ocu kao vinogradaru, a o svojim učenicima kao o mladicama. Ta slika nije bila strana njegovim slušateljima jer se u različitim oblicima nalazi na više mjesta u Starome zavjetu i redovito se, bilo u dobrom bilo u lošem smislu, primjenjuje na odnos Boga i njegova izabranog naroda. (

Isto tako i Isus ovdje govori o onim mladicama koje donose roda, i o onima koje ga ne donose. Poruka je veoma jednostavna. Kao što mladice mogu donijeti roda samo ako ostanu na trsu i iz njega crpe životni sok, tako i Isusovi učenici mogu donijeti ploda ako ostanu životno povezani s njime. Inače, kao što mladica ne može donijeti roda sama od sebe, tako ni učenici ne mogu donijeti roda ako ne ostanu u Isusu. Znakovito je da se čak sedam puta u ovom kratkom odlomku iz Isusovih usta ponavlja izraz 'ostati/ne ostati u meni (ili trsu)', te se jasno označuje način na koji se ostaje u njemu - po njegovoj riječi.

Imajući na umu da je ovaj Isusov govor smješten u kontekst Posljednje večere, to jest neposredno pred njegov povratak Ocu, znamo da on više neće biti prisutan s učenicima na isti način kao dosada. Već sada, Isus je rekao svojim učenicima da njegov odlazak Ocu ne znači da će ih napustiti. Naprotiv, on odlazi Ocu da bi se s njime vratio i nastanio se kod onoga tko ga ljubi. A to je onaj koji čuva njegovu riječ. Usporedba s trsom i mladicama samo slikovito izražava tu istu tvrdnju. Oni koji ostaju u Isusu, zapravo su oni u kojima ostaje njegova riječ. Slično kao što smo imali u prethodnom čitanju iz Prve Ivanove poslanice takvima je svaka molitva uslišana, jer ostajući u Kristu - trsu - u njima njegova riječ raste i čisti ih od svega što umanjuje njihovu plodnost.

Služba riječi 267/12

Zajedništvo s Isusom

Za usporedbu služi trs. Ne radi se o vinogradu nego o jednom trsu iz kojeg izlaze loze, grančice. Nadovezivanje govora o trsu došlo je spontano.

Narav trsa: drvo od trsa ne služi ničemu i nikome, niti stolaru, niti umjetniku. No, ako se dopusti da kroz taj trs struji sok, zbiva se pretvorba koja završava najslađim plodom. Takva se promjena zbiva s ljudima koji su po se bi ništa i nemoćni za dobra djela. Ako se ucijepe u Krista kao trs, postaju plemenite grane sa slatkim plodovima. S trsom imamo još to da on s lozama čini jedno u međusobnoj povezanosti. Tako je i s ljudima koji u povezanosti s Isusom čine jedinstvo. Krist je pravi trs, a učenici su loze. Tako je njegova zajednica jedinstvo u mnoštvu grana i listova i mnoštvo u jedinstvu jednog trsa, u mnoštvu cvjetova i bobica i jedinstvu istog trsa. Bobice nisu od sebe ni po sebi nego od trsa od kojeg dobivaju sok. I učenik je Isusov sve samo u povezanosti s njim. Zajedništvo njegovih s njim je dakle veliko otajstvo Crkve u ovom vremenu na zemlji.

Rad vinogradara

Moj je otac vinogradar. Svaku lozu na meni koja ne donosi ploda, odsjeći će. Svaku koja donosi rod, očistit će, da nosi još veći urod.

Njegovi, pojedinci i Crkva, nisu, dakle, prepušteni sami sebi, nego je nad njima neprestano Očeva ruka. Djelovanje te ruke često je bolno kao i djelovanje vinogradarevih škara. Katkad se nešto, po ljudskom rječniku, nemilosrdno reže i za čovjeka je to neshvatljivo. Ipak je svaki pokret te ruke, svako rezanje, diktirano ljubavlju. Tjelesne i duševne patnje, udarci sudbine, razočaranja, neuspjesi, duhovne suhoće, nerazumijevanja, osamljenosti sve do skrivenih suza i do zadnjeg napuštanja od svih – sve to spada na kršćane koji se predaju ruci nebeskog Oca.. Ono što je škodljivo lozi biva nemilosrdno odstranjivano jer predstavlja zapreku za rast Božjeg djeteta, iako je ono možda izvana sjajno, zeleno i divno. Kako se ljudi često tuže na tu Očevu ruku i ne dopuštaju da ih dokraja pročisti, kad bi vidjeli da je sve to bilo za njihovo dobro.

Plodnost

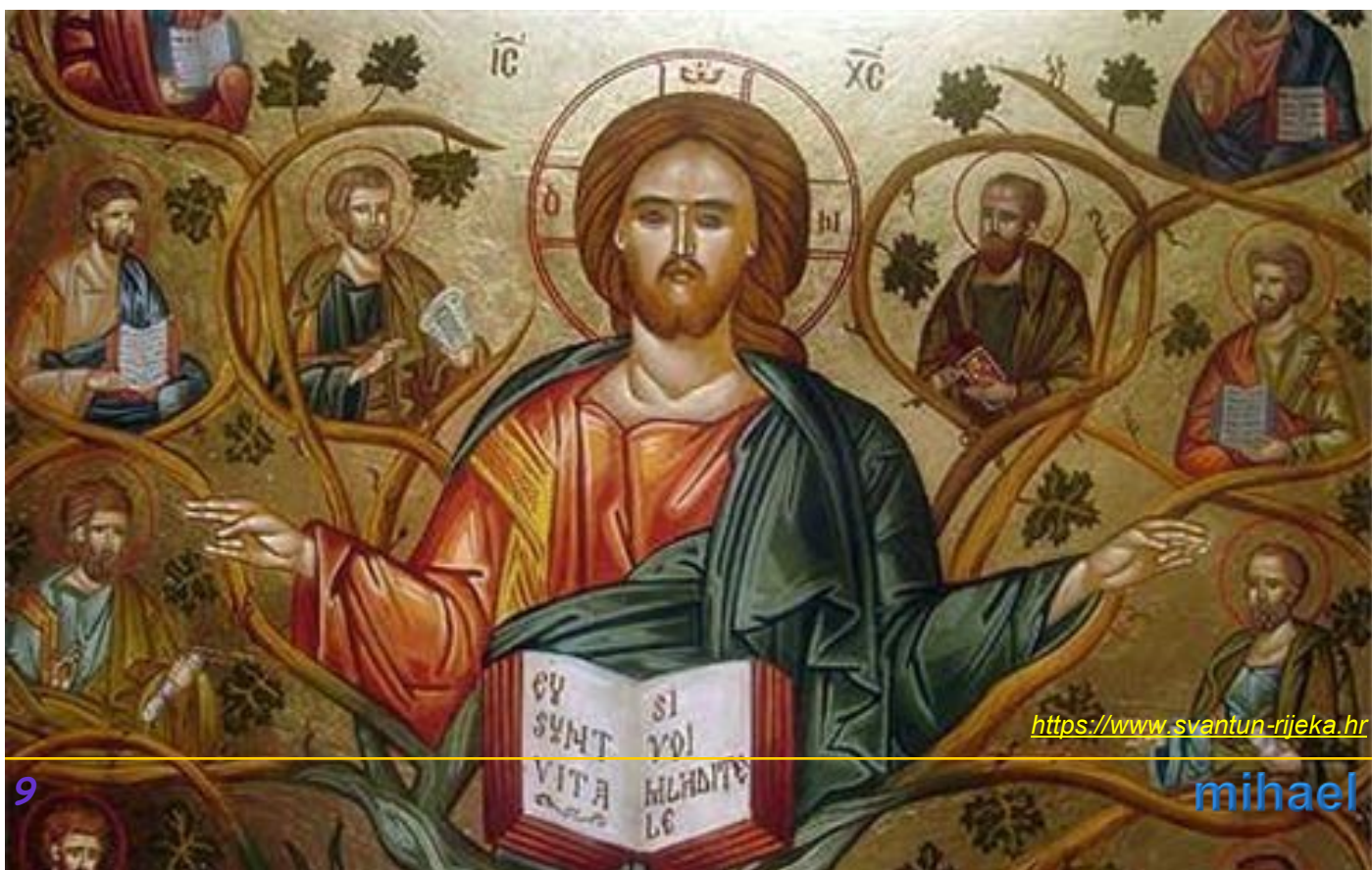
Dvije su činjenice jasne. Najprije: *Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi obilat plod.* Imamo, dakle, Božju garanciju da je naš život onda plodan, ako ga provodimo u Kristu i da naša molitva, naše djelovanje i naša žrtva ne može bit i besplodna ako živimo u povezanost i s Kristom. Mi neprestano želimo vidjeti plodove, okusiti ih, opipati ih rukama, mjesto da budemo uvjereni u ovu Kristovu riječ o našoj plodnosti. Jedan kršćanski život može ostati uza sve neprestano naprezanje i djelovanje bez većeg uspjeha, bez većeg utjecaja, pa pod tim vidom bez smisla i bez vrijednosti. Ustvari je to život, plodan život, život plodnog naprezanja i mučnog rada, ukoliko je življen u Kristu.

Nasuprot ovoj činjenici stoji druga: *Nećete donijeti ploda, ako ne ostanete u meni... Bez mene ne možete ništa učiniti.*

Tko ne ostaje u meni, taj će se odsjeći i odbaciti... u oganj. Ako čovjek i čini velika djela, ima velike uspjehe i dive mu se, a nije sve to prožeto Kristovim sokom, nego je prazno i nabijeno sebičnošću i ohološću, bez svake je vrijednosti pred Bogom. Što nije učinjeno u Kristu, pred Božjim je očima ništa.

Sve to pak vodi k Očevoj proslavi: *Po tom što donosite plod slavi se moj otac i po tom ste moji učenici.* Slava Božja nije nešto vidljivo, organizacija, institucija, pokreti, statistički rezultati i grafičke krivulje. Sve to može biti samoobmana, ako se na to gleda samo ljudskim očima. Plodnost i neplodnost može se ocijeniti samo očima vjere i ovisi jedino o povezanosti s Kristom. Jednog će dana biti vidljivo da su doista prvi zadnji i zadnji prvi. Tako je zajedništvo s Kristom ono PRVO I ODLUČNO.

Stjepan Harjač

<https://www.svantun-rijeka.hr>

Prve kršćanske zajednice: Jeruzalem, Antiohija, Rim

Rim

Iako su apostoli bili najveći pokretači širenja kršćanstva po starome svijetu, nisu bili jedini. Bilo je tu brojnih i nepoznatih službenika, trgovaca, vojnika, robova. Prodor kršćanstva je bio izraženiji u gradskim sredinama, koje su bile sjedišta prvih zajednica, nego li u ruralnim. Dj navode da su judeo-kršćanski par, Akvila i Priscila, nedavno došli iz Rima u Korint oko 50. g. (Dj 18,1: Ondje nađe nekog Židova imenom Akvilu, rodnom iz Ponta, koji netom bijaše došao iz Italije sa svojom ženom Priscilom jer je Klaudije naredio da svi Židovi napuste Rim). Dakle, oni su prije apostola Pavla bili u Rimu.

Najstarija predaja kršćanske zajednice u Rimu oduvijek je vezala svoj osnutak s apostolom Petrom. (Što se tiče apostola Petra, povjesničar Euzebije Cezarejski u IV. st. piše da je Petar došao u Rim 42. g., pa bi u tom slučaju bio među onima što ih je car Klaudije protjerao iz Rima 49. g. Laktancije, kršćanski pisac iz IV. st., možda

je još bliži istini kada smješta Petrov dolazak u Rim za vrijeme cara Nerona, dakle nakon 54. g. U svakom slučaju skoro je sigurno da su Petar i Pavao u trenutku svoga dolaska u glavni grad carstva već zatekli formiranu zajednicu vjernika koja funkcionira.) Rimska predaja o Petru je toliko snažna da praktički daje povijesnu sigurnost. Crkveni otac Irenej Lionski (II. st.) je vjerovao da su apostoli Petar i Pavao utemeljitelji Rimske Crkve, a da je Lino bio Petrov nasljednik na apostolskoj stolici. (Klement Rimski, četvrti papa (od 88.-98. g) govori o kršćanima koji su podnijeli zlostavljanja i smrt, a među njima se ističe: Petar iz nepravredne ljubomore nije pretrpio jednu ili dvije već mnoge patnje. Pošto je tako mučenički posvjedočio, otputovao je na zasluženom mjesto slave. (1 Klem5,4) Uz te se muševce koji su sveto živjeli skupilo veliko mnoštvo odabranika. Pretrpjevši zbog ljubomore mnoga zlostavljanja i muke postali su među nama najviši uzor. Zbog ljubomore su progonjene žene Danaide i Dirke. Trpeći strašna i opaka zlostavljanja izašle su na tvrdi put vjere. Slabašne tijelom, primile su pravu nagradu.), Crkva u Rimu se već razvijala kada joj je Pavao, u prijelomnom trenutku svojega misionarenja,

pisao Rim iz Korinta oko 58. g., svjestan završetka svojega djelovanja na Istoku i pomicanja ka Zapadu. (U Rim 16 apostol Pavao pozdravlja brojne osobe poimence, npr.: Priska, Akvila, Epenet, Marija, Andronik, Juknije, Amplijat, Urban, Apel, Herodion, Trifena, Trifoza, Persida, Ruf, Asinkrit, Flegont, Hermo, Filolog, Julija, Nerej itd.)

Dakle, iako je teško ustvrditi kada je nova kršćanska vjera dospjela u glavni grad Rimskoga Carstva, sigurno je tamo već oko 50. g. broj vjernika bio toliki da je privukao pozornost cara. Ključ jedinstva Crkve bio primat Rimske crkve i svijest prvenstva rimskih biskupa nad općom Crkvom. "Židovska zajednica" u Rimu nipošto nije bila zatvorena u sebe, budući da je Akvila bio rodom iz Ponta (Dj 18,2) na Crnom moru, a Pavao je iz Tarza na mediteranskoj obali današnje Turske. To upućuje na to da je među mnoštvom nacija i rasa u Rimu, prva kršćanska zajednica bila kao mikrokozmos Rimskoga Carstva koji je tu skupinu proganjao. (Pavao je bio ponosan na svoje rimsko građansko pravo (Dj 22,27-29) i na njega se pozivao kada je trebalo).

Unatoč tome što je car Klaudije protjerao rimske kršćane, zajednica se brzo konsolidirala. Kada im je Pavao pisao svoju poslanicu (oko 57. g.), mogao je među njima pozdraviti brojne prijatelje, pa tako i svoje suradnike Akvilu i Prisku, koji su se očito opet vratili u svoju adoptivnu domovinu (Rim 16,3). Kada se nedugo nakon toga Pavao sa svojim suradnicima iskrcao na talijansku obalu napisao je:

Kada su tamošnja braća čula za nas, iziđoše nam u susret do Apijeve trga i Triju gostionica. Kad ih Pavao ugleda, zahvali Bogu i ohrabri se. A kad uđosmo u Rim, Pavlu su dopustili stanovati zasebno, zajedno s vojnikom koji ga je čuvao. (Dj 28,15-16)

Ne znamo je li kršćanska zajednica u Rimu bila brojna, ali je bila kozmopolitska, sa specifičnim kulturnim identitetom kojeg bi mogli definirati kao romanitas. Biskup Ignacije Antiohijski moli kršćane Rima neka se ne zauzimaju kod vlasti za njegov život, jer želi podnijeti mučeništvo, i to objašnjava rečenicom: "Ne zapovijedam vam to kao Petar i Pavao."

Pogani grada Rima doživljavali su kršćane kao izoliranu i u sebi zatvorenu zajednicu u društvu, u kojem se inače život odvijao u javnosti. Kod kršćanskog pisca Minucija Feliksa, (II. – III. st.) čitamo kako jedan protagonist njegovog djela govori da se na kršćane gledalo kao na usamljene ljude koji izbjegavaju svjetlo dana, okupljaju se noću, piju krv ljudsku i jedu tijelo čovječje, imaju neke tajne znakove. Evo, jednog ulomka:

Ta se svjetina na noćnim sastancima u svečanu postu i na gozbama nečovječnim sjedinjuje, ali ne svetom žrtvom kakvom nego zločinštvom. To je narod, što se sakriva i bježi od svijetla (latebrosa et lucifuga natio); na ulici je nijem, po zakucima rogoboran. Od hramova zaziru, kao od grobova (Misli se na grobove ljudi, koje su Rimljani štovali kao bogove) pljuju na bogove, smiju se svetinjama, žale, ako

mogu, svećenike, a sami su jadni; preziru časti i skerlet, sami napô goli! Ao čudne li ludosti i nevjerojatne drskosti!

Do kraja prvog stoljeća, može se vidjeti brzo širenje kršćanstva u Rimskom Carstvu, kao i velike prepreke i poteškoće kroz koje je moralo proći. Crkva, rođena na Istoku, čiji je utjecaj u I. stoljeću država tolerirala ili ignorirala, trpi progonstvo već za vrijeme četvrtoga rimskog cara, Klaudija (41.-54. g.). Carski biograf i povjesničar Svetonije u svom djelu *De vita Caesarum* spominje da je 49. g. Klaudije protjerao iz Rima Židove zbog Krista. Iz Svetonijevih riječi vidi se da je pobuna (tumultus) unutar židovske zajednice, tj. prvog ogranka Kristovih vjernika, zabrinula cara Klaudija. Budući da Dj 2,10 spominju "pridošlice Rimljane" koji su na prvi blagdan Duhova bili u Jeruzalemu, velika je vjerojatnost da je rano postojala kršćanska zajednica u Rimu. Car Neron (54.-68. g.) smatra se prvim progoniteljem kršćana, pojačao je progone i stavio kršćane na okrutne kazne, smatrajući ih krivcima za požar. Za vrijeme njegove vladavine podnijeli su mučeničku smrt apostoli Petar (ko 200. god. bilo je uvjerenje da je Petrov grob na Vatikanskom brežuljku) i Pavao 64. g. (Pavao je ubijen na putu koji vodi iz Rima prema Ostiji, a Petar u cirku, vjerojatno u srpnju 64. g.)

Ceste što su ih izgradili Rimljani, pomogle su ubrzanju komunikaciji između naroda, te u isto vrijeme kršćanstva. Unatoč tome što je kršćanstvo rođeno u predgrađu grčko-rimskog svijeta, imalo je više pristalica u Rimskom carstvu nego u drugim državama, poput Perzijskog Carstva, u neposrednoj

blizini Palestine. Tako je nastala teza o "providnosti" Rimskog Carstva. Također treba napomenuti da su ovi faktori vrijedili i za druge vjerske zajednice, s tim da se može postaviti pitanje: zašto se one nisu toliko proširile kao Evanđelje? Odgovor bi mogao biti da se kršćanstvo predstavilo na unutaršnjem području, kao mirno ostvarenje pojedinca i društva.

Misteriozni aspekt Božjeg utjelovljenja, bio je zbunjujući za kulturu i običaje grčko-rimskog svijeta. Taj kontrast je vidljiv i u Dj 17,32 kada je Pavao htio govoriti Atenjanima o Kristovu uskrsnuću. Bio je ismijan od slušatelja rekavši mu: Još ćemo te o tom slušati! Teško je bilo shvatiti: kako nova monoteistička religija može biti umjesto politeističke? Tako su Tacit, Svetonije i Plinije govorili o kršćanstvu u terminima *genus hominum superstitionis novae ac maleficae* (ljudi novog i zlog praznovjerja)

Prvi kršćani su bili veoma hrabri, jer su izabrali ono što je moralo prevladati okruženje, zajedno s običajima i potpuno drugačijim načinom razmišljanja, što je dodirnulo ljudsku dušu, i što je bitni sadržaj kršćanstva. Političko, kulturno i narodno okruženje Rimskog Carstva nije pokazalo mnogo razumijevanja za kršćanstvo. Progon od strane Židova, nenaklonost intelektualaca i klevetničke optužbe stanovništva, bili su poput dvosjeklog mača, koji je udaljio i u isto vrijeme približavao vjeru.

Dr. sci. Drago Župarić
Acta Illyrica, Godišnjak Udruženja BATHINVS
Godina I/ broj 1, Sarajvo, 2017.

Narod s dva državljanstva

Kršćane od ostalih ljudi ne dijeli ni jezik, a ni običaji. Niti stanuju negdje sami u svojim gradovima, niti imaju kakvo drukčije narječje, niti žive osebnim životom, niti se drže kakvog ljudskog nazora.

Stanuju u helenskim i barbarskim gradovima, kako je već koga zapalo, slijedeći domaće običaje u nošnji, hrani i u drugom životu, pokazuju divan i po općem mišljenju paradoksalan poredak u svome društvenom životu.

Žive u svojoj domovini, ali su kao došljaci; dionici su svih tereta kao građani, a trpe sve kao tuđinci. Svaka im je tuđina domovina, a svaka domovina tuđina.

Žene se kao svi, rađaju djecu, ali ne izlažu novorođenčad.

Postavljaju zajednički stol, ali ne postelju.

Nalaze se u tijelu, ali ne žive po tijelu.

Borave na zemlji, ali su građani neba. Pokoravaju se donesenim zakonima, ali svojim životom nadmašuju zakone.

Ljube sve, a svi ih progone. Ne poznaju ih, a osuđuju. Ubijaju ih, a oni oživljuju.

Siromasi, a mnogoga bogate. Ničega nemaju, a u svemu obiluju. Preziru ih, a iz prezira im cvate slava. Ocrnjuju ih, a poštenje im sja. Grde ih, a oni blagoslivlju. Gaze ih, a oni iskazuju čast. Dobrotvori su, a kažnjavaju ih kao zlotvore. Smrtnoj se kazni raduju kao da ustaju na život... njihovi mrzitelji ne znaju kazati uzroke neprijateljstvu.

Jednom riječju, kršćani su u svijetu ono što je duša u tijelu.

Duša se nalazi u svim udovima tijela; tome slično i kršćani su raspršeni u gradovima svijeta. Duša boravi u tijelu, ali nije od tijela.

Tako i kršćani borave u ovom svijetu, ali nisu od svijeta. Nevidljiva je duša zatvorena u vidljivom tijelu, tako vidimo kršćane da stanuju u svijetu, ali njihovo pravo štovanje Boga ostaje nevidljivo.

Prvo čitanje: Dj 10, 25-26.34-35.44-48

I na pogane se izlio dar Duha Svetoga.

Čitanje Djela apostolskih

Kad je Petar ulazio, pohrli mu Kornelije ususret, padne mu k nogama i pokloni se. Petar ga pridigne govoreći:

»Ustani! I ja sam čovjek.«

Petar tada prozbori i reče:

»Sad uistinu shvaćam da Bog nije pristran, nego – u svakom je narodu njemu mio onaj koji ga se boji i čini pravdu.«

Dok je Petar još govorio, siđe Duh Sveti na sve koji su slušali tu besjedu. A vjernici iz obrezanja koji dođoše zajedno s Petrom začudiše se što se i na pogane izlio dar Duha Svetoga. Jer čuli su ih govoriti drugim jezicima i veličati Boga. Tada Petar reče:

»Može li tko uskratiti vodu da se ne krste ovi koji su primili Duha Svetoga kao i mi?«

I zapovjedi da se krste u ime Isusa Krista. Tada ga zamole da ostane ondje nekoliko dana.

Riječ Gospodnja

Ulomak iz Djela apostolskih govori o rimskom satniku Korneliju. On je u Petru prepoznao Božjeg glasnika, a i sam Petrov odgovor upućuje na to da se on ne smatra bogom, nego prenositeljem Božje riječi. U normalnim situacijama, pobožni, revni Židovi ne bi ulazili u poganske kuće. No Petru su se otvorile oči (« »Uistinu sada vidim«), te je spoznao da je poruka Božja upravljena svima. Spoznao je da Bog nije pristran, te zbog toga ni on sam ne smije biti pristran. Bog prihvaća sve, kako Židove tako i pogane, kako muško tako i žensko. Uz tu Petrovu spremnost ići i poganima, ulomak naglašava snagu djelovanja Duha. Ustvari, Petrovo propovijedanje je prekinula Božja akcija. Pobožni, bogobožni pogani su primili Duha Svetoga, bez ikakvoga Petrova posredništva, pa čak i bez toga da su bili kršteni. Dar govorenja jezicima je manje važan od činjenice da se Duh objavio i da je bio prisutan. Da nije bilo nekoga vanjskog znaka, nitko ne bi mogao ni pomisliti da će se Duh izliti i na pogane. A ima li boljega vidljivog znaka od govorenja jezicima? I potvrđujući njihovo prihvaćanja u zajednicu, Petar ih krsti.

Otpjevni psalam: Ps 103, 1-2.11-12.19-20ab

Gospodin u nebu postavi prijestolje svoje.

Pjevajte Gospodinu pjesmu novu
jer učini djela čudesna.
Pobjedu mu pribavi desnica njegova
i sveta mišica njegova.

Gospodin obznani spasenje svoje,
pred poganima pravednost objavi.
Spomenu se dobrote i vjernosti
prema domu Izraelovu .

Svi krajevi svijeta vidješe
spasenje Boga našega.
Sva zemljo, poklikni Gospodinu,
raduj se, kliči i pjevaj!

Psalam 98., čiji se nastanak smješta u vrijeme poslijesužanjske obnove odiše radošću. Narod oslobođen od ropstva osjeća da pouzdanje u Boga nadvlkadava sve što može prirediti interesna politika svjetskih sila. Ako se i događaju kušnje i nevolje, one su privremene i narod koji se uzda u Boga na kraju uvijek izlazi kao dionik Božje pobjede.

Drugo čitanje: 1Iv 4, 7-10

Bog je ljubav

Čitanje Prve poslanice svetoga Ivana apostola

Ljubljeni!

Ljubimo jedni druge jer ljubav je od Boga; i svaki koji ljubi, od Boga je rođen i poznaje Boga. Tko ne ljubi, ne upozna Boga jer Bog je ljubav. U ovom se očitova ljubav Božja u nama: Bog Sina svoga jedinorođenoga posla u svijet da živimo po njemu. U ovom je ljubav: ne da smo mi ljubili Boga, nego – on je ljubio nas i poslao Sina svoga kao pomirnicu za grijehе naše.

Riječ Gospodnja

U tih nekoliko redaka iz Prve Ivanove poslanice mogu se naći temeljni teološki, kristološki, spasenjski, i zajedničarski principi kršćanske vjere. U središtu poruke je učenje o ljubavi. Donosi se nekoliko dimenzija ove stvarnosti: ljubav je od Boga, rađa druge za Boga; postaje očita u spasenju koje se realizira po smrti Sina Božjega. Najizvrsnija tvrdnja o ljubavi jest: Bog je ljubav! Premda se ovdje ne iznosi Isusovo vlastito ime, njega se naziva Sinom Božjim koji nije od ovog svijeta, nego je u njega poslan. On je postao pomirnica za grijehе ljudi, i na taj način im dao novu priliku za život, i to vječni. Pisac ističe da su ljudi rođeni od Boga iz ljubavi, te su zauzvrat pozvani ljubiti druge. Ljubav o kojoj se govori nije nešto što je proizvod čovjeka: ne radi se o nekoj altruističkoj brizi za drugoga, ili ljudskoj ljubaznosti. Ne, ljubav o kojoj je ovdje riječ je ljubav koja ima božansko podrijetlo, i samo oni koji su rođeni od Boga mogu je posjedovati i dijeliti. Bog je inicijator te ljubavi; a ona se najbolje očitovala u Kristovom samopredanju za druge. Od kršćana se traži ne samo da imitiraju Krista u toj ljubavi, nego da ljubav bude bitni dio njihova života.

Evandjelje: Iv 15,9-17

Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za prijatelje

Čitanje svetog Evandjelja po Ivanu

U ono vrijeme: Reče Isus svojim učenicima:

»Kao što je Otac ljubio mene, tako sam i ja ljubio vas; ostanite u mojoj ljubavi. Budete li čuvali moje zapovijedi, ostat ćete u mojoj ljubavi; kao što sam i ja čuvao zapovijedi Oca svoga te ostajem u ljubavi njegovoj. To sam vam govorio da moja radost bude u vama i da vaša radost bude potpuna.

Ovo je moja zapovijed: ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio! Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje. Vi ste prijatelji moji ako činite što vam zapovijedam. Više vas ne zovem slugama jer sluga ne zna što radi njegov gospodar; vas sam nazvao prijateljima jer vam priopćih sve što sam čuo od Oca svoga. Ne izabraste vi mene, nego ja izabrah vas i postavih vas da idete i rod donosite i rod vaš da ostane te vam Otac dadne što ga god zaištete u moje ime. Ovo vam zapovijedam: da ljubite jedni druge.«

Riječ Gospodnja

I ulomak Ivanova evanđelja govori o ljubavi, i on je ustvari jedan od najpoznatijih ulomaka o ljubavi. Kad govori o ljubavi, pisac ne upotrebljava riječ eros koja uključuje neku vrstu posjedovanja, niti philia koja označava ljubav među rodbinom. On koristi riječ agape. To je jedina riječ kojom se opisuje ljubav prema Bogu, a koja u sebi nosi i dimenziju ljubavi prema bližnjima. Riječ se pojavljuje devet puta u tom ulomku i na lijep način povezuje ljubav koju Bog ima prema Isusu; ljubav Isusovu prema svojim prijateljima; kao i ljubav prijatelja međusobno. Isus poziva učenike da ostanu u ljubavi. Ne radi se o nečem prolaznom, nego se radi o trajnom ostajanju. Ono će se ostvariti kroz poslušnost. Sam Isus je primjer. Kao što je on bio poslušan Božjim zapovijedima, tako i učenici moraju biti poslušni njegovim zapovijedima. Ustvari, kroz poslušnost Kristu, učenici će biti poslušni Bogu. Ljubav o kojoj se govori je aktivna ljubav, ljubav koja dopire do drugih: Bog prema Isusu, Isus prema svojim učenicima, učenici jedni prema drugima. No ta ljubav ne smije tu stati. Aktivna ljubav mora ići i preko ovih granica.

Darko Tomašević, <https://www.glas-koncila.hr>

Mjera ljubavi

Kad sam bio mlađi, bio sam prilično uvjeren da znam što znači ljubav. Uostalom, svi mi na neki način doživljavamo ljubav, biti zaljubljen, voljeti, biti voljen. Gotovo svatko je iskusio nečiju ljubav, ljubav prijatelja, člana obitelji, poznanika...

Što sam stariji, kao možda i mnogi drugi, sve više se pitam što ta prečesto korištena riječ ljubav, zapravo znači? Kad smo iskreni pred samima sobom, osjećamo da nam je nepoznato njezino puno značenje.

Zašto?

Što smo stariji to više spoznajemo i drugu, neugodniju stranu koja stoji nasuprot ili slijedi nakon ljubavi. Zaljubljujući se čovjek misli da će taj osjećaj trajati zauvijek, a kad taj osjećaj prođe, ono što slijedi doživljava kao propast, osjećaj hladnoće, izdaje... Čovjek se osjeća ranjenim ljubavlju i nerijetko ranjava druge. Na kraju, što je gore, otkriva da u životu uvijek postoje hladni, ogorčeni ljudi nesposobni opraštati, koje nije uvijek lako voljeti i biti prema njima i pun ljubavi.

U tom svjetlu pogledajmo malo najvažniju Isusovu zapovijed: „Ljubite jedni druge kao što sam ja ljubio vas!“

Tu zapovijed često slušamo i čitamo jednostavno, romantično i jednostrano, pretjerano samouvjereno. Ali u toj zapovijedi je najveći i najvažniji izazov cijelog evanđelja. Stoga ju je, kao i najdublji dio evanđelja s kojim je povezana, Isusovo raspeće, vrlo teško nasljedovati.

Zašto?

Lako se smatrati punim ljubavi ako gledamo samo jednu stranu, na to kako se odnosimo prema ljudima koji su puni ljubavi, topli, puni poštovanja i ljubazni prema nama. Ako sami sebe procjenjujemo po tome kako se osjećamo u svojim najboljim trenucima među prijateljima istomišljenicama, lako možemo zaključiti da smo puni ljubavi i da smo dorasli Isusovoj zapovijedi da ljubimo kao što je on ljubio.

Ali ako počnemo vaditi kosture iz naših relacijskih ormara, naše naivno samopouzdanje nestaje. Što je s ljudima koji nas mrze, a ni mi njih nekako ne volimo? Što je s ljudima koje izbjegavamo i koji izbjegavaju nas? Što je s onim ljudima prema kojima osjećamo ogorčenje? Što je

Milosrdni Samaritanac, <https://ika.hkm.hr>

sa svim onim ljudima s kojima smo u zavadi, prema kojima osjećamo sumnju, hladnoću, ljutnju? Što je s onim ljudima kojima nismo mogli oprostiti?

Jedno je voljeti nekoga tko te voli, sasvim je drugo voljeti nekoga tko ti ne želi dobro! Težak je to ispit.

Isusova zapovijed ljubavi sadrži snažnu uputu, "Ljubite ...kao što sam ja ljubio vas!" Što je jedinstveno u načinu na koji nas je Isus ljubio?

Ono gdje nas Isus izvlači izvan granica prirodnih nagona i nagnuća, izvan svih naših samoobmana je njegova zapovijed da ljubimo svoje neprijatelje, da budemo topli prema onima koji su hladni prema nama, da budemo dobri prema onima koji su prema nama okrutni, da činimo dobro onima koji nas mrze, da oprostimo onima koji su nas povrijedili, da oprostimo onima koji nam neće oprostiti i na kraju da volimo i oprostimo onima koji nas nam žele smrt.

Ta zapovijed, ljubite i opraštajte svojim neprijateljima, više je od bilo koje vjeroispovijedne formule ili moralnog pitanja. Ona je lakmus test našega kršćanstva. Možemo gorljivo vjerovati i braniti svaku stavku u vjerovanju i neustrašivo se boriti za pravdu u svim njezinim dimenzijama, ali pravi test jesmo li Isusovi nasljedovatelji ili nismo su sposobnost ili nesposobnost da oprostimo

neprijatelju, da ostanemo topli i volimo onoga tko je hladan prema nama i još nas ne voli.

Ne smijemo se u tome zavaravati. Lako je racionalizirati loše osjećaje prema onima koji nas ne vole ili onima koje smatramo neprijateljima. Ako to činimo, nema sumnje da će se oko nas okupiti više nego dovoljno lažnih prijatelja koji će nam dati teološke i filozofske, duhovne i psihološke, političke i društvene argumente kojim će nas opravdati ako ne ljubimo svoje neprijatelje. Evanđelje je pak beskompromisno. Kriterij ljubimo li ili ne nije naš odnos prema onima koji nas vole, već naš odnos prema onima koji nas mrze, koji su hladni i neprijateljski raspoloženi prema njima. O tome se ne može raspravljati, to leži u temelju Isusove zapovijedi o ljubavi i, ako smo iskreni, moramo priznati da smo počesto daleko od toga.

Postoji otrežnjujući poziv u staroj pjesmi Steviea Nicksa, "Gold-dust Woman" kad kaže da je dobro da, u određenom trenutku života, netko "razbije našu iluziju ljubavi" jer smo često slijepi za vlastitu istinitu.

Ono što razbija našu iluziju ljubavi je prisutnost ljudi koji nas mrze. Oni su test. Tu se moramo mjeriti. Ako ih možemo voljeti, Isusovi smo učenici; ako ne možemo, još uvijek smo u iluziji ljubavi.

Ron Rolheiser, <https://liturgy.slu.edu/>

Evandjelje Duha Svetoga

Djela apostolska spadaju u najčitanije knjige Novog zavjeta. Upravo se početniku u čitanju Biblije preko njih otvara spoznaja i pouka za sve novozavjetne spise. Lako je shvatiti ono što ona predstavljaju, njihov je literarni sastav razvidan i putem onoga što ona kažu nama se na zamjetljiv način daje uvid u Božje djelo spasenja u Isusu Kristu i u uredbu spasenja Crkve, koja je u njemu utemeljena.

Što žele Djela apostolska? Naslov bi mogao zavarati. Naime ne radi se - kao što bi se moglo očekivati - o osobnoj sudbini i djelu pojedinih apostola. Od dvanaestorice, koje promatramo kao apostole u užem smislu, daju se samo imena (1, 13) i proširenje njihova kruga izborom Matije (1, 26). Samo se dvojica od njih pojavljuju na sceni - Petar i Ivan - ali i tu se pojavljuje Ivan kao popratna figura uz Petra. S druge strane, na slici se pojavljuju ostali likovi: sedmorica prvih službenih suradnika apostola (pogl. 6 - 8) te uskoro nakon njih Barnaba i Savao Pavao. A posljednjemu, kojemu je pripao naslov apostola na temelju posebnog poslanja, posvećenje daleko veći dio knjige.

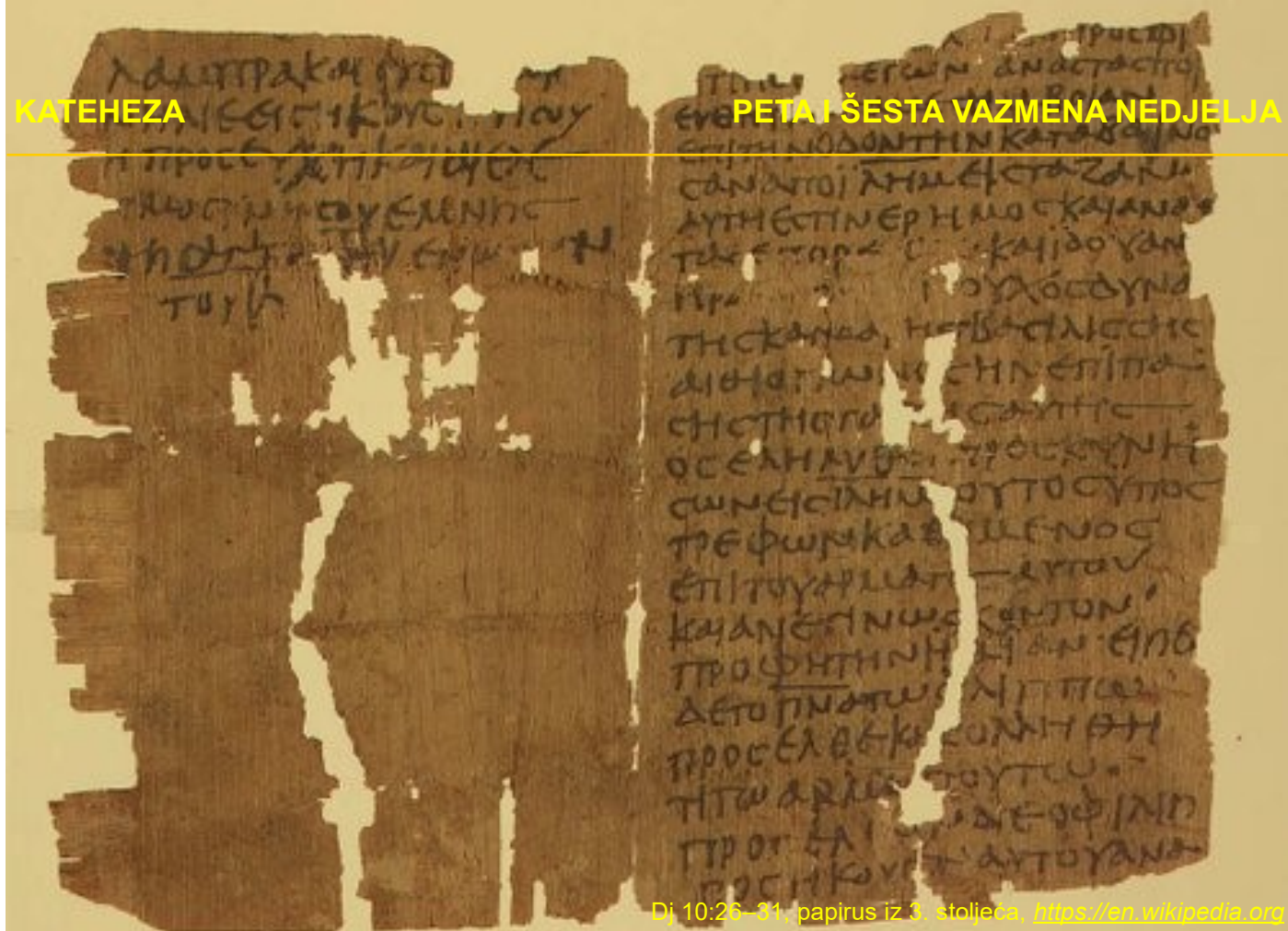
Kako mi razumijevamo naslov? U najstarijim grčkim rukopi-sima on glasi praxeis i u tom okviru je u skladu sa sličnim naslovima izvanbiblijske grčke književnosti.

Može biti da ga je tako iznad svojega djela sastavio spisatelj kojemu je bila poznata helenistička kultura. Radi se dakle o »djelovanjima«, »djelima« ili »događajima«. Ovo su djelo nazvali također djela - latinski acta.

Tim je djelima zajedničko da su sva ona povezana s apostolima. Radi se o jednoj »povijesti« u kojoj oni imaju udjela.

Jeruzalem i Rim dva su mjesta između kojih se razvija ova po-vijest. Prvih trideset godina nakon Isusova uzašašća u nebo daju vremenski okvir. To nije neka pripovjedna kronika niti neko potpuno pripćenje onoga što se događalo. Pred oči nam se stav-ljaju pojedine slike, važna događanja koja su pokazatelj za razumijevanje Crkve. U situacijama punima napetosti uvijek se iznova otkriva njena tajna u novome svjetlu.

Tajna te Crkve, kako ju vide Djela apostolska, Krist je Gos-podin. On ne stoji na početku samo sa svojim nalogom i svojim obećanjem, nego se pokazuje nazočan u »Duhu Svetome«. Posebna je briga Djela apostolskih poruka o Pneuma haion, o Božjemu dahu života i dahu stvaranja, istovremeno o »Duhu Kristovu« (Rim 8, 9). S pravom ih se zvalo također »Evandjelje Duha Svetoga«. Taj »Duh« je ona mogućnost koja se od početka ispunjava na Crkvi i čuva od čisto ljudskoga i koja je posebno djelotvorna u času opasnosti. Posebno je nastojanje naše

Dj 10:26-31, papirus iz 3. stoljeća, <https://en.wikipedia.org>

knjige pokazati da Crkva raste i jača usprkos protivštinama i progonima izvana i usprkos svim krizama i prijetnjama iznutra, odnosno upravo preko njih. Velika zapovijed svjedočenja apostola po svem svijetu (1, 8) stoga je najuže povezana s obećanjem »sile Duha Svetoga koji silazi na njih«.

Spisatelj pokazuje predano zanimanje za nastajanje glavne za-jednice u Jeruzalemu, kao i za razvoj Crkve na palestinsko-s-rijskom prostoru. Ali vrlo se brzo njegova pozornost usmjerava posve onomu čovjeku preko kojega je Crkva iz judeokršćanskog početka, a time prijeteće uskogrudnosti u bitnim temeljima i hrabrim poduzimanjima, vodila prema misionarenju koje obuhvaća cijeli svijet: Savao Pavao.

To nas ne smije iznenaditi. Naime spisatelj je Luka, liječnik, o čijemu prisnom prijateljstvu s Pavlom daju svjedočanstva poslanice zatvorenog apostola (Kol 4, 14; Fil 24, 2; 2 Tim 4,11). Zajednica je započela djelovati budući daje Pavao s Barnabom oko godine 44. bio u Antiohiji, koju je tradicija nazvala Lukinom domovinom, i tamo izgradila prvu zajednicu kršćana, koji su došli iz poganstva (11, 25 i slij.). Tako razumijemo veliki interes Djela apostolskih

za put i djelo apostola pogana. Od poglavlja 13, a posebno od 22, izvješće se i čita upravo kao govor odvjetnika koji pokušava pokazati veliki misionarski uspjeh i istovremeno osobno-ljudsku i pravno-političku nepovredivost apostola koji je zatvoren u zatvoru.

Kada je Luka napisao svoje djelo? Pitanje nije beznačajno za razumijevanje. Sto nam kaže sama knjiga? Sedam poglavlja (22 - 28) izvješćuju izrijeком o postajama istražnog zatvoreništva apostola, koje traje pet godina. Samo se s nekoliko riječi spominju posljednje dvije godine u Rimu. O njima ne saznajemo nikakve pojedinosti. Nijedna riječ niti ikakav spomen ne nalaze se o završetku suđenja, koje je do tada prikazano kao vrlo napeto. Ne bi li se htjelo tu također danas još dati za pravo onima koji drže da je naša knjiga bila napisana dok se još čekalo na odluku carskog suda, na koji se apostol pozvao? Nije li Luka mogao u svečano navedenome čovjeku, kojemu je posvetio svoje evanđelje (Lk 1, 3) i kojega još jednom na početku Djela apostolskih spominje imenom Teofil, vidjeti prijatelja kršćanske stvari, koji je također mogao biti u stanju utjecati na ubrzanje i na pozitivan

ishod suđenja koje se tako dugo provlačilo? Kod takve pretpostavke Djela bi apostolska bila, kao što je dugo vremena bila vodeća misao, vjerojatno napisana krajem 63. godine.

Mi bismo rado prihvatili ovakvo shvaćanje kad ne bi protiv toga govorile primjedbe onih istražitelja koji tako rano nastajanje ne drže mogućim. Njih vodi uvjerenje da je nemoguće da je Lukino evanđelje, koje je nastalo prije Djela apostolskih, napisano prije razaranja Jeruzalema 70. godine. Cini se da to dokazuju vanjska svjedočanstva predaje i unutarnja obilježja evanđelja. S tom tvrdnjom ostaje također za Djela apostolska samo vrijeme poslije godine 70. Prema većini ona su nastala oko 80. godine. Ako je ovo predmnijevanje u pravu, moralo bi se nešto našoj knjizi, osobito iscrpno izvješće o suđenju, prosuđivati iz perspektive kasnijih godina. Može li se to dogoditi tako uvjerljivo kao kod dosadašnjeg prihvaćanja da su Djela nastala još za vrijeme života apostola?

Još riječ o podjeli i vanjskom uređenju sadržaja knjige. Može se vidjeti i postaviti raznorazne razloge rasporeda. Pretpostavka da u Djelima apostolskim imamo pred sobom literarni diptih s jednom »Petrovom polovicom« i jednom »Pavlovom polovicom«, sigurno u sebi ima očite pokazatelje u oba dijela. Čini se da su oni čak svjesno istaknuti u slici obojice apostola. No ova podjela ne bi smjela potpuno odgovarati sadržaju knjige. Stoga mi u našem tumačenju postavljamo tri dijela, pri čemu u svakom slučaju svaki dio po opsegu bitno prelazi onaj prethodni. Nakon uvodnih rečenica, koje se odnose i upućuju na treće evanđelje (1, 1 - 11),

najprije nam se predočuje nastajanje prve zajednice u Jeruzalemu (1, 12 - 5, 42). Nakon toga u drugom se dijelu nižu ona izvješća koja se odnose na unutarnju i vanjsku izgradnju i razvoj Crkve izvan Jeruzalema pod djelovanjem novih suradnika (6, 1 - 12, 25). Najveći po opsegu, treći dio (13, 1 - 28, 31), pokazuje nam put Crkve prema misionarenju svijeta pod vodstvom apostola pogana Savla Pavla. Tko iz bližega promatra, može prepoznati iz spisateljske tehnike daje spisatelj želio ovu trodijelnu podjelu. Na početku svakoga od ova tri odlomka navode se naime imena muževa važnih za sljedeći sadržaj: u 1, 13 nalazimo imena dvanaest apostola, koji su važni za prvu zajednicu (povezano s 1, 26), u 6, 5 imena sedmorice za daljnji razvoj važnih suradnika u službi i u 13, 1 predstavljeno je pet imena vodećih muževa u Antiohiji, izvorištu i središtu misionarenja među poganima. Pri tome se može promatrati u vrlo simboličnim brojevima dvanaest, sedam i pet posebni interes samoga spisatelja. Kod toga nije nikakav slučaj, nego namjera spisatelja da se od naznačenih osoba svaki put pokažu samo dvije u akciji: u prvom odlomku Petar i Ivan, u drugome Stjepan i Filip, u trećem Barnaba i Savao Pavao. Za ovu trodijelnu podjelu može se također dodati shema razvoja naznačena u 1, 8, gdje se kaže: »Bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svojoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje.«

Mali vjeronaučni leksikon

Opće svećeništvo

Opće svećeništvo, u luteranstvu, učenje po kojem su svi kršteni članovi Crkve pozvani na crkvenu službu. U praksi je ipak sporan odnos između općeg svećeništva i crkvene službe. Budući da je pastorska služba redovito povezana s crkvenim ovlaštenjem (ordinacija,), neovlašteni članovi ne mogu obavljati crkvenu službu osim u prijeko potrebi (npr. krštenje u nuždi).

U Katoličkoj se crkvi također govori o općem svećeništvu, ali se razlikuje opće poslanje svih kršćana od svećeničkog poslanja dobivena sakramentom reda; slično stajalište imaju i istočne kršćanske crkve.

Općinstvo svetih

Općinstvo svetih, latinski *communio sanctorum*, u kršćanstvu, vjerovanje i nauk o zajedništvu vjernika s Isusom Kristom - na zemlji, u čistilištu i u nebu.

Zajednica na zemlji zove se vojujuća ili putujuća Crkva (*Ecclesia militans ili peregrinans*), zajednica u stanju čišćenja čistilišna Crkva (*Ecclesia purgans*), potpuno sjedinjeni s Bogom proslavljena Crkva (*Ecclesia triumphans*).

Sva tri dijela Crkve čine mistično tijelo Kristovo. Općinstvo svetih kao dogma ušlo je u Apostolsko vjerovanje.

Opći sud

Opći sud, u kršćanskoj eshatologiji, svečan sud svima ljudima na koncu vremena, za razliku od pojedinačnog suda kroz koji prolazi svaki pojedinac poslije smrti.

Ophod

Ophod, u mnogim religijama, svečana povorka koja pod vodstvom svećenstva ide oko svetišta ili od jednoga do drugoga svetog mjesta. Pritom se izvode kultne geste (ples, pjesma, zastajkivanje, bacanje na koljena) kako bi se isprosila pomoć ili zahvalilo božanstvu. U visokim kulturama svećenstvo je organiziralo različite ophode: od jednog do drugog hrama, na gorska svetišta ili terase hramova.

U kršćanstvu ophodi se javljaju vrlo rano. Konstativnim priznanjem kršćanstva, razvili su se različiti oblici ophoda, i zauzeli čvrsto mjesto u nastajanju crkvene godine (npr. za Cvijetnicu, veliki petak); osim toga uvode se raznovrsni zavjetni ophodi zbog važnih događaja ili ophodi vezani uz štovanje svetaca. Rani sr. vijek razvija velika hodočašća; u kasnome sr. vijeku uvodi se Tijelovo. Reformacija je neke ophode kritizirala, ali ih nije posve odbacila. U Katoličkoj se crkvi Rimski obrednik iz 1614. znatno smanjio broj ophoda. Do danas su ophodi u Katoličkoj crkvi (procesija) i istočnim crkvama (litija) važan element pučke pobožnosti.

Duh Sveti vodi slobodi i miru

Giotto, *Duhovi*, <https://www.vjeraidjela.com>

Tijek meditacije:

Smiri se i osjeti kako ti srce kuca i disanje oživljuje kisikom svaku žilicu tvoga tijela. Zatim se pokušaj tako smiriti da osjećaš kako se "otpuštaš" od sebe i predaješ vodstvo svoga tijela i duše u ruke Duhu Božjemu.

Duh Sveti oživljuje svaki djelić tvoga tijela. Iscjeljuje tvoje duševne traume. Kao lahor struji kroz tebe, kao živa voda teče i sve čini mladim, živim, kreativnim. Odnosi strahove, muke, grijeha, ožiljke. Ostaješ čist, lagan, svjež, odmoren, zaštićen. Tvoje tijelo počinje funkcionirati izvorno, bez smetnji, zdravo. Osjećaš se kao u vodi, kao da te lake silnice Duha Božjega njišu, vode tvoje disanje, tvoje kucaje srca.

Neka u svako disanje uđe: Hvala ti, Bože... Oče, slava ti...

Svi su ljudi svjesni da nisu plod i projekt nekih zemaljskih bića. Najstarije predaje govore nam da smo izišli iz Božje ruke. Kršćanska Objava potvrđuje tu staru predaju. Svaki detalj našeg tijela, naših čežnji i naše duše "projektirao" je Bog. Slika smo i prilika Božje. Nemamo jasan pojam niti sliku o Bogu. A ipak, njime smo natopljeni, kamo god se okrenemo njega susrećemo, njega dodirujemo, i to ne samo po prisutnosti njegovih djela, nego je i on sam osobno svuda. Sve konce stvarnosti drži u svojim rukama. Duh Sveti oživljuje sve što postoji. Dahom života kojim nam je udahnuta besmrtna duša on drži u životu naše tijelo i funkcioniranje svega što nazivamo čovjekom u sebi.

On stoji iza svega, on je gospodar, vlasnik svega. Mi smo gosti u samima sebi. Nepovjerenjem prema njemu ili strahovima možemo poremetiti njegov projekt u nama. Pustimo li ga, on u nama ostvaruje nezamislive čežnje. Pogotovo u onima koji su krštenjem ušli u posebno zajedništvo s njime. On stanuje u njihovu tijelu kao u hramu. Prepustimo li se Duhu Svetome, nema granice našim mogućnostima. Tad počinje novi život u nama. Ako li se opiremo i mrmljamo protiv njega sve se zaustavlja. Duh Sveti vodi slobodi i miru.

Tomislav Ivančić, <https://www.hia.com.hr>

Sveti Dujam

7. svibnja

<https://laudato.hr>

Sveti Dujam (Duje, latinski Domnius), solinski biskup i mučenik. Rođen je u III. stoljeću u Siriji, a školovao se na glasovitom učilištu u Antiohiji.

Smatra se da je bio solinski biskup od 284. do 304. Prema srednjovjekovnoj legendi bio je Petrov učenik i živio u I. stoljeću.

Znanstvene podatke o Dujmu iznio je veliki hrvatski arheolog i povjesničar Frane Bulić, zbog čega je dolazio u spor s braniteljima stare tradicije splitske Crkve, koja je branila svoje prvenstvo na metropolitansku čast. Po staroj tradiciji bio je osnivač solinske Crkve i njezin prvi biskup.

Prema novijim arheološkim istraživanjima bio je biskup i organizator solinske biskupije krajem III. stoljeća nakon prethodnog djelovanja biskupa Venancija.

Ubijen je po naredbi rimskog namjesnika Dalmacije Marka Aurelija Junija s ostalim solinskim mučenicima u travnju 304., u gradskom amfiteatru Salone, za vrijeme Dioklecijanova progona kršćana. Pokopali su ga vojnici izvan gradskih zidina Salone, na sjevernom groblju, danas poznatom pod nazivom Manastirine.

Na biskupskoj stolici naslijedio ga je njegov nećak Primo, koji je poslije smrti pokopan uz Dujmov grob.

Početakom V. stoljeća nad Dujmovim grobom podignuta je bazilika na Manastirinama, koju su 614. srušili barbari. Relikvije su mu kasnije prenesene u Split, a dio u kapelu svetog Venancija u Rimu. Kosti svetog Dujma prenio je 650. u Split prvi splitski nadbiskup i apostol Hrvata Ivan Ravenjanin te ih pohranio u Dioklecijanov mauzolej, koji je pretvorio u splitsku katedralu.

Splitska katedrala posvećena je Uznesenju Blažene Djevice Marije, ali je u narodu poznata kao katedrala svetog Duje.

Ulomak nadgrobnice svetog Dujma čuva se u splitskom Arheološkom muzeju.

Sveti Duje je zaštitnik grada Splita i Splitsko-makarske nadbiskupije, te se u njegovu čast svake godine na njegov blagdan održava veliko pučko slavlje, s liturgijskim svečanostima i kulturnim, gospodarskim, sportskim i zabavnim priredbama.

<https://www.velecasnisudac.com>

NAŠI POKOJNI

IRFAN RAMOVIĆ,

PU primorsko - goranska, Južno bojište, 28. travnja 1992.

DRAGAN MANDIĆ,

PU zagrebačka, Velebit, 28. travnja 1993.

ŽELJKO KRAJCAR,

PU osječko - baranjska, Budimci, 29. travnja 1995.

ZORAN KULIĆ,

PU osječko - baranjska, u službi, Đakovo, 1. svibnja 1991.

DANIEL ANDRIĆ,

PU požeško - slavonska, Planina Psunj, 1. svibnja 1995.

VINKO BRADIĆ,

PU sisačko - moslavačka, Novo Pračno, 1. svibnja 1995.

PAVO HEGEDIĆ,

PU bjelovarsko - bilogorska, Gornji Kovačevac, 1. svibnja 1995.

TOMISLAV ŠTEFANIAK,

PU požeško - slavonska, Psunj, 1. svibnja 1995.

STIPO VUKOVAC,

PU brodsko - posavska, Čaprginci, 1. svibnja 1995.

VLADIMIR DEŠČAK,

SJP, Novska, 1. svibnja 1995.

STIPAN BOŠNJAK,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

LUKA CRNKOVIĆ,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

JOSIP CULEJ,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

JANKO ČOVIĆ,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

MLADEN ĆATIĆ,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

ZORAN GRAŠIČ,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

ANTUN GRBAVAC,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

ŽELJKO HRALA,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

ZDENKO PERICA,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

MARINKO PETRUŠIĆ,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

MLADEN ŠARIĆ,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

IVICA VUČIĆ,

PU vukovarsko - srijemska, Borovo Selo, 2. svibnja 1991.

FRANKO LISICA,

PU zadarska, Polača, 2. svibnja 1991.

FRANJO JARIĆ,

PU brodsko - posavska, Vrpolje, 2. svibnja 1992.

ZDRAVKO MALNAR,

PU sisačko - moslavačka, Novska, 2. svibnja 1995.

JOSIP VESELČIĆ,

PU zagrebačka, 2. svibnja 1993.

ATOS NAČINOVIĆ,

PU primorsko - goranska, Okučani, 3. svibnja 1995.

SERGIO ŠIMAC,

PU primorsko - goranska, Okučani, 3. svibnja 1995.

IVAN MARKULIN,

PU zagrebačka, Zagreb, 3. svibnja 1995.

SLAVKO JANDRAS,

PU zagrebačka, 6. svibnja 1995.

MIROSLAV FLEGAR,

MUP - SJP, Baza SJP, u službi, 8. svibnja 1995.

BOŽIDAR SUBOTIČANEC,

PU koprivničko - križevačka, Koprivnica, 11. svibnja 1993.

POČIVALI U MIRU!